

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Formulare instrumento[rum]

Köln, 28. Januar 1502

Officialis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70749)

si recepto a te pus iuxta formā in dicta pmissione litterarū pprehēsas de
 bite fidelitatis solito iuramento autoritate dicti comitis pcedim⁹ gratiose
 et te in notariū z tabellionē publicū autoritate iperiali fauorabil⁹ pcreas
 mus. z de numero. n. volum⁹ pputari et poni ac etiā a ggregari inuestien
 do nihilomin⁹ te autoritate pdicta de ipso tabellionat⁹ officio p pennā pu
 gillare calamariū atq; cartā q̄ de nris manib; suscepisti z cū pacis osculo
 in signū possessionis apprehēse vt illud vbiq; terrarū velocorū prudēt⁹ fū
 deliter et legaliter exequis et ad te in his q̄ spectare dinoscunt ad ipm offi
 cū amodo stetur firmiter et credat⁹ z de cetero fiducialiter recurrat⁹ et ad s
 hiteatur omib; plena fides. Forma autē comitis litterarum de quibus su
 pra fit mentio talis est zc.

¶ De obligatione vide supra in verbo confessio.

Officialis

¶ Officialis creatio in spūalib; z tpalib; pro epō ad capien
 dum possessionem episcopatus in ampla forma

In noie dñi amē zc. Nouerit; vniuersi et singuli pntes z futuri hmoi
 instrumentū seu pntes lrās inspecturi visuri lecturi z legi audituri q̄
 nos. N. dect⁹ zfirmat⁹. N. de scia fidelitate pbitate industria et cir
 cūspēctione venerabilis et circūspēcti viri domini. N. plenarie pñsi et fū
 ducā hntes. Idcirco nos citra alioz quozūcūq; nostroz procuratorū et
 vicarioz p nos hacrenus quoliter constitutoz reuocationē oib; meliorib;
 mō via iure causa et forma quib; melius validius z efficacius potuim⁹
 et debuim⁹ possumus z debemus pstitūimus creauimus et solenniter
 ordinauimus put pstitūimus cream⁹ et ordinam⁹ nostz verum certum
 legitimū et indubitatū pcuratorē officialē vicariū et puiozem specialez z
 generalem actorē factorē et negotioz nostroz infrascriptoz gestorē et nū
 cium spēalem et gñale ita tñ q̄ spēalitas generalitati nō deroget nec econ
 tra. videlicet pnoiatū dñm. N. absentē tanq; pntem solū et insolidum ad
 pntandū intinādū insinuādū et notificādū pro nobis et nostro noie lit
 teras pmissionis z alias quascūq; lrās nobis p sanctissimū in xpo patrē z
 dñm nostz dñm. N. diuina puidētia papā. n. sup dicta ecclia. N. cessas
 venerabilib; viris decano z caplo eiusdē ecclie. N. ac illi vel illis cui vel q̄
 bus dirigitur ac al⁹ vbi qñ z quoties expediens fuerit. ipsasq; lrās apo
 stolicas crequēdum z executioni debite demādādū et demādari faciendū
 Decaniq; et caplin dicte ecclie. N. z quoscūq; alios de quib; expediens
 videbitur quatenus ipsis litteris apostolicis pareāt obedtāt et intendāt
 ac vos ad dicte eccliam siue epatum. necnō illius regimen et admini
 strationē omnīq; fructū redditū puentū iurū z obuentiōnū eiusdē
 pceptionē z possessionē pacificā et quietā recipiāt z admittāt et dicto pro
 uisori et procuratori de vniuersis et singulis fructib; redditib; puentib;
 surib; et obuentiōnib; huiusmodi prout ad ipsos spectat et pnter respon
 deant. z admitti recipi necnō responderi faciāt ac pronuntāt realiter z cum
 effectu sub penis sentētijs et censuris in eisdem litteris contentis monens

Officialis creatio

dum et requirendū moneritq; et requiri faciendū procuradum et obtiner-
dum. possessionē ecclie et epatus hmoi. N. iuriumq; et pntentiar; regimi-
nis et administratōis iurū et bonoz predictoz apprehendendum intran-
dum manutenēdum defendendū et pntuādum. fructus redditus pens-
tus iura obuentōes et emolimēta predicta et quecuq; alia bona ipsi epa-
tus a qbuscuq; psonis et debitorib; exigendū leuādū recipiēdum collige-
dum recuperādū et pseruādum. ipsosq; et ipsa arrendādum. locandum
dū locādū et ad firmā seu annuā pensione dādū. et pcedendū. pputa cal-
culū et rōem cū quibuscuq; psonis debitorib; et defentorib; bonoz hmoi
faciendū. ac de receptis leuatis recuperatis et pputatis quāradū. necnō de i-
p litteras siue instrumēta publica quitatōis et recognitōis cū pacto de re
soluta hmoi vltērius nō petendo dādum faciēdū et pcedendū. iuramenta
vero quecuq; in et p assentione dicti nostri epatus ac bonoz suoz iurū
pntentiar; regiminis administratōis quolibet necnā et pntari solita et
psueta in aiām nostrā pntādū et sultendū ipamq; eccliam et epatū. N.
in spūalib; et tpalib; regendū et gubernādū. regiq; gubernari ac deseruiri
faciendū. rectores gubernatores officiales vicarios castellanos et seruito-
res et alios officarios necnā ecclesiasticos et seculares qbuscuq; noibus
censeatur cū plenaria potestate recipiendū ponendū instituēdum ordinā-
dum et deputandū ac positis institutis receptis ordinatis et deputatis
quoties expedies videbit ipsi nro pmissori seu officiali vel vicario amouē-
dum et destruedū homagia et alia quecuq; fidelitatis iuramēta a vasa-
llis et castellanis castroz et fortificioz quozcuq; ad nostrā eccliam spectā-
tium et pntē. ac subditis vicarijs officialib; et alijs qbuscuq; psonis nro
noie recipiendū. bñficia ecclastica cū cura vel sine cura canonicat; et pben.
etiā in dicta ecclia. N. necnō alia bñficia etiā si dignitates psonatus bñfi-
cia administratōes vel officia fuerint ad nrām collatōem institutōem p-
sentatōem seu quis aliā dispōem rōne dicti nri epatus et ad nos spectā.
bñmeritis et idoneis psonis et psertim illi vel illis cui vel qbus nos volu-
erimus et p nostra scripta mādauerimus pferendū ipasq; psonas in pos-
sessione eorūdem bñficiozum introducendū ac manutenēdū et defendēdū
et sup ipsis collatōem. lrās nro noie et pro nobis dādum et pcedendū q-
buscuq; lrās dimissorias et licentiā vt ad oēs minores etiā sacros ordi-
nes vsq; ad pbyteratū inclusiue qbuscuq; idoneis et bñmeritis psonis p
ipm nrm. pmissore pmitus de vita morib; ac litteratura examinatis. ac cuz
illegitimis vt ad oēs minores ordines dūtaxat. pmouēatur et vñ bñficiū
simplex sine cura obtinere possint et valeat dispēsandū et eisde; illegitimis
vnicū bñficiū simplex pro qlibet pferendū et assignādūz necnō ad crean-
dum notarios et tabelliones publicos ad legitimādum illegitimos cum
illis solēnitatib; que in similib; requirunt et prout in pūilegijs aplicis regū
et pncipiū ad nos et nostrā dignitatē epalem pntere dīno scitur ac tam de
iure q; atiqua psuetudine hactenus inconcuisse et laudabiliter obseruatis
ac ad dādum et pcedendū alicui antistiti catholico grām et communionē
sedis apostolice habentis licentiā et auctoritatē in pdicto nostro epatu. et p
nobis ac nostro nomine quoscūq; etiā sacros ordines vsq; ad pbytera-
tū debitis a iure statutis rētib; celebrandū. subditosq; clericos nros

Folium CXIII

ordinandū. z cum indigen. seu defectū nataliū patien. put iuris est dispen
sandū crisma p̄ficiendū. z in fronte crisman dū ecclias calices z altaria. et
etiā portatilia p̄secrādo z ecclias seminis aut sanguinis effusione violat
tas recōciliādi. ac oia alia ad dignitatē ep̄alem p̄tinen. gerendū z exercen
dū. et quotienscūq; nostro p̄curatorū visum fuerit dicta p̄tates h̄mōiantē
stiti p̄cessam reuocādi z alteri vel alijs ep̄o seu ep̄is eandē potestātē ban
dū z p̄cedendū. Necnō ad visitandū. quascūq; ecclias tā regulares q̄ se
culares ad dictaz eccliaz rectores abbates siue p̄ores p̄curatōemq; ra
tione visitatōis p̄dicte ab eis dē visitat̄s petendū z exigendū charitatiū
subsidū a clero populo subdit̄s z vasallis petendū z iponendū leuandū et
exigendū sigilla magna z parua seu secreta sub noie z titulo n̄ris fieri faci
endū ac ip̄is sigillis in dicto nostro ep̄atu vtendū. z p̄ vicarios officiales z
alios de q̄b; videbit̄ vti faciendū in oib; z singulis necessarijs z oportunis
sententiā ac snias tā interloquutorias q̄ definitiuas ac cōfuras. quascunq;
q̄ p̄fertim excoicatiois suspētionis z interdici. necnō multas atq; penas
altas de q̄b; sibi videbit̄ in subditos. necnō p̄traditores z rebelles inob
dientes h̄mōi petendū leuandū z exigendū. ac p̄ra sacrilegos. put iuris z
p̄uerti d̄inis fuerit. p̄cedendū. z ab eis etiā penas pecuniarias petendū z
exigendū. Necnō p̄o nas ecclias cuiscūq; status gradus ordinis vt
p̄dicōnis existant malefactores rebelles p̄ter eoz demerita b̄ficijs eoz
cuiscunq; status qualitatē aut p̄ditōis existāt p̄uandū z ab illis amos
uendū. ac eadē b̄ficia p̄sonis fidedignis ac b̄meritis. put dicto officiali
et p̄uoz nostro videbit̄ p̄ferendū z assignandū ac in possessionē eoz dē
introducendū manutenendū z defendendū. Necnō causas quascūq; b̄f
ficiales matrimoniales ciuiles criminales atq; mixtas tā de iure q̄ p̄sues
tudine in dicto nostro ep̄atu audiri solitas z p̄uertas p̄ se vt q̄scunq; alios
vicarios ab eo deputādos audiendū. in ip̄isq; causis sniam seu snias tam
definitiuas q̄ interloquutorias ferendū appellatōesq; ab ip̄is sentētijs in
terponendū. put sibi visum fuerit expedies deferendū. Et generalr oia et
singula faciendum que in p̄missis. z circa ea necessaria fuerint zc. vt in cō
stitutione p̄curatoris per ep̄iscopum.

¶ Officialis creatio similis pro archiepiscopo.

Uniuersis p̄ntes lrās inspecuris. n. dei gr̄a archieps. H. Salutem
in dño. P̄ueritis q̄ nos attendē. multiplices occupatōes z resis
dentā quā nos necessario oportet facere in Ro. cu. p̄ter que n̄ra
ecclia in defensione iurū suoz nostros subditi in auditōe. causaz. z reddē
tione iusticie nō modicū possent recipere detrimētū. ac aliā lesionē. Cōst
deratū. igit̄ de p̄bitate legalitate discretōe. ac etiā industria discreti viri. H.
ip̄m in sp̄ialib; z tp̄alib; cum alijs vicarijs. n̄ris. als p̄ nos p̄stitucis nō
attendē. p̄ hoc derogare in aliquo officio. n̄ nostri in tp̄alib; vicarij per
nos p̄stituti nostz vicariū generalē z officiale in archiepatu nostro tenorē
p̄ntium facimus p̄stituisimus z creamus. circa tñ reuocatōem alioz vica
rioz nostroz p̄ nos als p̄stitutoz. Dan. z p̄cedē. eidē. H. vnacū alijs vi
carijs n̄ris plenā z liberā potestātē z mandatū sp̄ale p̄mittendū p̄fir
matōes z creatōes ep̄iscopoz subditoz. Abates abbatissas z monias

U i

De officialiatu

les beneficiendi z psecrandi pueros z puellas vtriusq; sexus confirmandi
crisma psciendi oleum cathecuminoz z infirmoz benedicendi clericos no
stre dioes. pfirmandi z psignandi. z cum ipis etiam illegitime natos z ad
minores ordines pmoueri valeant dispensandi z ordinandi. lrās p mēda
ticias z dimissorias ad sacros ordines tribuendi. ordines ipos celebra
dum beneficia z officia in ecclia ciuitate z dioes. nostris ad nos spectantia
qualitercunq; conferendi vilitatōnes faciendi synodus celebrandi z pmit
tendi causas criminales. ciuiles. matrimoniales. z bñificiales. z quascunq;
alias rā pncipales q̄ incidē. z p appellatōem deuolutas z imposteri de
uoluēdas. et que ad nos z dicte nostre ecclie fuerint spectan. de puerudis
ne vel de iure audiendū z de ipis recognoscendū z ex officio inq̄rendi. ec
clesias capellas z oratoria z cimīteria polluta reconciliandi z absoluendi.
et de nouo edificatas z edificata consecrandi. z psonas omnes in nostra ci
uitate z dyoes. z in tota nra puincta prout ad nos de iure metropolitani.
spectat z p̄tinet siue sint prelati. abbates. p̄ores z alie eccliaſtice p̄sone quo
cunq; nomine censeant puniendi. deponēdi. corrigendi. z mulctādi sine ac
ceptōe personaz. prout delictoz. qualitas z excessus quāritas exegerint z
enormitas delinquent. suspendendi interdicens z excomunicandi p̄cepta
et mādata faciendi. ipsaq; exequēdi z reuocandi delinquentes in carcerādū
et p̄demnandi p̄petuum carcerē vel ad tēpus penas mitigādi. a senctis
excomunicatōnis z a quibuscunq; alijs casibus nobis reseruatīs absoluē
di prout sibi videbitur conuenire. z in ipis criminibus in quibus nobis a
iure vel als permissitū vel vobis. vobis synodalius vel prouincia
libus dispensandi z absoluēdi prout eidem. **N.** videbitur expedire sen
ctias proferendi. Et omnia alia z singula faciendi z cōmittendi etiam si
maiora fuerint z que mandatum exēgant speciale prout ad ipsius vicaria
tus z officialatus officium noscatur quomodo sicut pertinere cuius sentē
tias et mandata prout rite lata fuerint rata et grata habere promittimus
et faciemus auctore domino inuolubilliter obseruari. p̄cipimusq; z damus
in mandatis tenore presentium omnibus z singulis nostris subditis in vir
tute sancte obedientie et sub excommunicationis pena quam in omnes et
singulos rebelles exnunc prout extunc ferimus in his scriptis quatenus
ipsum prompto et benigne recipiē. affectu eundem. **N.** tanq; vicarius et
officialem nostrum et p̄dicte nostre ecclie vt permissitū recipiant sus
cipiant z admittant ac eidem in his que s̄m deum ad nos z iurisdicō
nem nostram ordinariam qualitercunq; spectant vel spectare poterunt pa
reant ac efficaciter obediant prout obedire z parere tenent nobis archiep̄
copo prelibato In cuius rei zc.

¶ Officialis ordinatio cum interdicto alienandi.

Augustinus dei z apostolice sedis gratia archiep̄s. **N.** Discreto viro
A. vicario nostro. Salutem in domino sempi. Cum nos ad Ro
manā curiā p quibusdam nostris z ecclie nostro negotijs oporteat
proficisci. vel cum nos in Ro. cu. reoporteat residentia facere psonale. Vel
sic incūbunt nobis sollicitudinīs studia vt nostra ecclia tā in spūalib; q̄
temporalibus salubriter gubernet ac eius iura. z p̄moda prospere dirigant. **N.**

Folium EXV.

tendē. itaq; fidem z deuotōem tuam in q̄b; te probatū inuenimus s̄m
ab olim secure te nostris z ecclie nostre seruitijs duximus depurandum.
Quocirca te exnunc in ciuitate et dioce; ac puincia nostris. N. in spūalib;
et spūalib; nostrum z dicte ecclie vicariū facimus ac etiā ordinamus z cō
mittimus tibi totaliter vices nostras donec eas ad nos duximus reuocā
das. Danes tibi tenore p̄ntium plenam z liberā potestatem in ciuitate z
dioce; ac puincia p̄dictis. put ad nos spectat possessionē archiep̄ar; nostre
p̄dicti. necnō castroz villaz possel. iurū z iurisdictionū z oim alioz ad no
strū archiep̄iscoparū spectādi intrādi tenēdi z defendēdi noie nostro z p
nobis. ac oēs z singulas causas tā spūales q̄ tpales ad nostrū archiep̄isco
parū z forū spectādi. siue p̄ appellatōem siue p̄ simplicē q̄relam siue quocun
q; alio modo ad nos nūc delatas seu imposterū deferēdas audiēdi. p̄ factū
p̄ te vel alium seu alios exequutōni debire demādandi. puincia quoq; ci
uitates z dioce; p̄dictas ac p̄telatos z clericos laicos vniuersis nobis z ee
desie nostre subiectos in puincia ciuitate z dioce; p̄dictis deq̄tes tā in ca
p̄ite q̄ in mēbris visitandi. corrigēdi. reformādi z puniēdi s̄nias p̄ferens
di penas in fligēdi leuādi z recipiēdi quitādi z mitigādi p̄firmatōes ep̄o
rū z aliaz dignitatū depositōes z puarōes eoz p̄mittendi. Q̄d; ecclias
dignitates p̄dictas ceteraq; b̄nficia q̄ in ciuitate z dioce; p̄dictis p̄cessio
ne renūciatōem vel mortē aut als quūsmodo vacāria ad p̄ns aut cū vacā
bunt quoz ad nos collatio. puissio electio institutio aut quis alia dispo
sio p̄tinet de p̄suetudine vel de iure p̄sonis idoneis p̄ferre possis cū pote
state recuperandi z defendēdi terras possessiōes iurisdictiones z oia bona ad
nos z archiep̄atū nostrū spectādi. p̄curatorē z p̄curatores barlinū z barle
nos p̄stitūdi z p̄stitutos mutādi reuocādi ac amouēdi quicūq; z q̄tens
tūq; videri expedire. p̄cessiones ad firmā vel ad p̄sionē de reb; nostris ec
ecclie nostre noie nostro z ip̄ius ecclie ad longū vel aliq̄d breue tps iuxta
p̄suetudinem ip̄ius ecclie faciendū. necnō p̄radictōes z rebelles seu con
missio officio nō parētes corrigēdi z coercedi. Et generalr oia alia singular
exercēdi que generalis vicarij incūbunt officio. z ip̄ius autoritas postu
lar z requirit. z q̄ nostre z ecclie n̄re vtilitati videbis expedire. inuocando
ad hec si opus fuerit auxiliū brachij secularis in necessarijs casib; atq; cau
sis. Volētes z mandādi. vt tibi ab oib; nostre iurisdictionis subiectis obedie
tia in oib; p̄missis z p̄missa. sicut nobis p̄dicto archiep̄o p̄es
stei. Nos em̄. p̄cessus quos legitime ratiō s̄nias quas rite rular; in cō
tradictōes z rebelles ratos et gratos habebimus. ac eos z eas faciem;
autore dño inuolabiliter obseruari. Insuper interdicim; tibi z cuilibet al
teri tam procuratori q̄ barlino substituto z substituendo a te omne gen;
alienatōis. ita q̄ de iurib; z p̄prietatib; ad nos vel ip̄am eccliam nostram
aut eius mēbra spectādi. vendere vel p̄mutare donare obligare in p̄petuū
emphyteosim p̄cedere v̄ locare vel quolibet distrahēre nō possis absq; no
stra sp̄eali licētia z mādato Volum; tū q̄ in v̄ditionib; rez immobilium
factis z faciēdis inter vasallos n̄ros z ecclie n̄re q̄ licite z de iure sine p̄ius
dicto iur; z s̄m p̄suetudinē ecclie p̄dicte facere n̄s. z deinceps fieri p̄rigere
p̄sum legitimū z debitū autoritate n̄ra p̄stare possis z se subscribere. s; z
v̄ditionib; rez earūde factis z faciēdis alijs q̄ vasallis p̄dictis ip̄item;

U ij

De pmutatōne et p̄sentatōe.

est tui prestare p̄sentum ratū z firmū p̄petuo habiturū. p̄mitterē sub d̄s
ete eccle nostre z oim bonoz nostroz obligatōe totū id. z quicqd mō p̄
dico p te factū fuerit in p̄missis. In cuius rei testimoniū zc.

¶ Per p̄sertas formas p̄ficies multas alias. etiā pro abbatibz z p̄oribz
collegiaraz ecclesiaz z ordinū si studiose attendas

Ordo

¶ De ordinibus vide supra in collatione ordinum.

Passus.

¶ Littera passus pro ambasiatoribus

Significatus zc. Uniuersis z singulis p̄sentes lrās inspecturis Sa
lutem in d̄no semp. Cum Re. p. d. n. eps. n. ac. n. amici nostri cha
rissimi. ac illustris p̄ncipis d̄ni. n. oratores insignes ad sanctissimū do
minū nostrum papam sanctam sedem apostolicā per ipsum illustrem p̄n
cipem specialiter destinati imp̄sentiaz ad partes gallicas se transferre et
partes p̄rias reperere habeant. Idcirco uniuersos z singulos p̄ncipes tā
ecclesiasticos q̄ seculares zc hortamur z affectuose rogamus. quaten⁹ ip̄
sos z eoz quolibet tam p̄iunctim q̄ diuisim cū eoz equis zc. tam ob p̄
fati Sanctissimi domini. N. pape sancte q̄ sedis apostolice reuerentiaz q̄
ip̄ius illustris p̄ncipis atq̄ nostram p̄emplatōem vsq̄ ad numerū. xv.
littere transire zc. vt in littera familiaritatis cardinalis

De permutacione

¶ De permutacione vide sub collatōe beneficiorum resignatoruz
ex causa permutacionis.

De presentacione

Presentatio beneficij facta episcopo per abbatem.

Pueredo in xpo patri z d̄no d̄no. N. dei z apostolice sedis gratia
epo. N. aut eius in sp̄ualibz vicario. N. dei gra humilis abbas mo
nasterij sancti. n. ordinis. n. d. B. honorem z reuerentiaz debitas
Re. pater cum ad abbatem dicti monasterij p tpe existentē p̄sentatio p̄
ne idonee ad ecclesiam parrochiale de. n. vestre dioes. q̄ vacat. z h̄mōi p̄s
entatōis receptio ac collatio z p̄sio dicte parrochialis eccle vobis p̄s
fate epo de antiqua z approbata p̄suetudine pertineat ad ecclesiam ipsam
nunc vacant. et liberā p̄ obitū quondā. N. dicte eccle rectoris nuper defun
cti p̄uidū virum. N. p̄byteri. S. D. vestre tanq̄ abile z idoneū ad eccle
siam ip̄am obtinendū vestre. P. R. presentium tenore presento. Supplis
eans. e. v. r. p. quatenus presentatōem huiusmodi recipere z admittere dis
cretamq̄ ecclesiam sic vt p̄mittitur vacantem cum oimibz iuribus z p̄
tinentijs suis p̄fate. N. presentato conferre z assignare et de ea sibi p̄s
uidere velit z dignetur. e. v. r. p. Qm̄ spero per dicti. n. sic presentari indus